

BAB V

KACINDEKAN, IMPLIKASI, JEUNG RÉKOMÉNDASI

5.1 Kacindekan

Ieu panalungtikan anu judulna “Struktur jeung Ajén Atikan Karakter dina Pupujian di Kacamatan Cilawu Kabupatén Garut pikeun Bahan Pangajaran Ngaregepkeun di SMP” miboga tujuan pikeun nganalisis struktur lahir jeung struktur batin sarta ajén atikan karakter anu aya dina karya sastra nyaéta pupujian. Objék dina ieu panalungtikan nyaéta pupujian nu aya di Kacamatan Cilawu Kabupatén Garut. Métode anu digunakeun dina ieu panalungtikan nyaéta métode *déskriptif* kalawan pamarekan kualitatif. Ari téhnik nu digunakeun dina ieu panalungtikan nyaéta téhnik studi pustaka, observasi, wawancara, jeung dokuméntasi.

Pupujian nyaéta karya sastra Sunda wangun ugeran nu eusina raket patalina jeung élmu kaagamaan, ilaharna dinadomkeun di masjid, pasantréng jeung madrasah mangsa nungguan waktu solat. Pupujian nu anu kapanggih di Kacamatan Cilawu Kabupatén Garut dina ieu panalungtikan jumlahna aya 36 pupujian. Tapi, anu dianalisis 14 judul pupujian sabab niténan deui kana tiori anu digunakeun jeung ningali kana pangalungtikan saméméhna judul anu can dianalisis. Éta 14 judul pupujian nyaéta: 1) Nadom Solawat Daerah; 2) Adab-adaban ka Ibu Rama; 3) Do'a Tobat; 4) Nadom *Laa Ilaha Illalloh*; 5) Pasal Ngeunaan Pardu Wudu; 6) Nadom *Taarikussholat*; 7) Dimana Ajal Geus Datang; 8) Anu Ngocor ka Alam Kubur; 9) Lamun Hayang Bungah di Ahérat; 10) *Ilahilas*; 11) Ambekan; 12) Pasal Ngeunaan Pardu Adus; 13) Nadom *Surat Thaha*; 14) Hirup di Dunya Ukur Ngumbara. Pupujian dianalisis ngagunakeun tiori struktur lahir (tipografi/tata rupa, diksi, imaji, kecap kongkret, gaya basa, jeung purwakanti) jeung struktur batin (téma, nada, rasa, jeung amanat), sarta analisis ajén atikan karakter nurutkeun Kemendiknas nu ngawengku 18 ajén.

Ulikan struktur lahir pupujian nu kapaluruh dumasar kana *tipografi* ngawengku jumlah pada, jumlah padalisan, jeung jumlah engang. Jumlah pada nu kapaluruh tina 14 judul pupujian nyaéta ti dua pada nepi ka tilu puluh genep pada. Jumlah

padalisan unggal pada ilaharna diwangun ku opat padalisan, aya ogé nu diwangun ku dua, genep, jeung dalapan padalisan. Jumlah engang nu kapaluruh réana diwangun ku dalapan engang, aya ogé nu diwangun ku salapan nepi ka opat belas engang. Dumasar kana diksi, nu kapaluruh nyaéta kekecapan nu tinimbangan kana purwakanti jeung wirahma, kekecapan nu ngagunakeun basa Arab, kekecapan nu maksudna pikeun nitah, nyaram, ngajak, jeung ngadu'a, sarta aya kekecapan nu nuduhkeun istilah waktu dina basa Sunda.

Ari imaji nu kapaluruh dina 14 pupujian nyaéta imaji *penglihatan*, imaji *pendengaran*, imaji *perasaan*, jeung imaji pikiran. Sedengkeun purwakanti dina 14 pupujian nu kapaluruh aya salapan purwakanti, nyaéta purwakanti pangluyu, cakraswara, maduswara, laras purwa, laras madya, laras wekas, mindoan kawit, mindoan wekas, jeung margaluyu. Umumna purwakanti nu loba digunakeun nyaéta laras wekas. Aya dalapan rupa gaya basa anu kapaluruh dina 14 judul pupujian, nyaéta gaya basa kadalon, gaya basa rautan, gaya basa ngupamakeun, gaya basa ébréhan, gaya basa rarahulan, gaya basa silib/sindir, gaya basa mijalma, jeung gaya basa ngomong seukeut.

Ulikan struktur batin pupujian dumasar kana téma nu kapaluruh umumna pépéling/panggeuing sangkan manusa ngalaksanakeun ibadah, iman ka Alloh jeung Rosul, sarta nepikeun pangajaran kaagamaan. Ari nada nu kapaluruh nyaéta nada leuleuy, nada umajak, nada ngadu'a, nada nyarita, nada pépéling, nada méré wejangan, jeung nada maréntah. Rasa nu kapanggih dina 14 pupujian nyaéta rasa takjub, reueus, sumanget, sieun, sedih, nalandha, rasa pangharepan, keueung, hanjakal, sumanget, hariwang, jeung ketir. Sedengkeun amanat nu nyangkaruk dina 14 judul pupujian téh nyaéta sangkan nu maca atawa nu ngaregepkeun éta pupujian ngalaksanakeun paréntah Alloh Swt. jeung ngajauhan sagala laranganna.

Dumasar kana 18 ajén atikan karakter, dina ieu panalungtikan kapanggih dalapan ajén atikan karakter nyaéta *religius, jujur, kerja keras, mandiri, rasa ingin tahu, bersahabat/komunikatif, peduli sosial*, jeung tanggung jawab. Ieu ajén atikan karakter nu nyangkaruk dina karya sastra salasahijina dina pupujian penting pisan dilarapkeun di sakola sangkan siswa mibanda moral/karakter anu leuwih alus deui.

Hasil tina ieu panalungtikan ngeunaan pupujian di Kacamatan Cilawu Kabupaten Garut bisa dijadikeun alternatif bahan pangajaran ngaregepkeun pupujian di SMP/MTs kelas VII. Éta hal lantaran luyu jeung padika milih bahan ajar ogé luyu jeung KIKD dina kurikulum 2013 révisi 2017.

5.2 Implikasi

Dumasar kana hasil analisis, ieu panalungtikan miboga kaonjoyan jeung kahéngkérán. Sanajan ieu panalungtikan aya kahéngkérán tina sababaraha aspék, di antarana waktu nu heureut, sumber anu digunakeun heureut, data nu kacangking teu réa, tapi miboga implikasi dina widang paélmuan. Dina kaonjoyanana ieu panalungtikan dipiharep bisa nambahán pangaweruh jeung kamekaran kasusatraan Sunda. Ieu panalungtikan dipiharep bisa ngeuyeuban kamekaran atikan karakter, hususna dina sastra Sunda, ogé bisa jadi bahan tinimbangan pikeun pihak pamaréntah jeung sakola-sakola sangkan bisa ngamekarkeun jeung numuwuhkeun karakter ka siswa-siswa kalawan basis budaya daerah salahajina karya sastra pupujian.

5.3 Rékoméndasi

Tina hasil panalungtikan aya sababaraha rékoméndasi pikeun sababaraha pihak nu aya patalina jeung ieu panalungtikan nyaéta pikeun guru, siswa, jeung panalungtik satulunya dipedar saperti kieu.

1) Guru Basa Sunda

Guru kudu bisa milih bahan ajar anu leuwih variatif sangkan ngirut karep siswa pikeun diajar pupujian. Sajaba ti éta, guru ogé kudu bisa milih métode pangajaran anu luyu jeung kabutuh ogé kamampuh siswana. Tujuanana sangkan siswa leuwih micinta basa jeung budaya daerahna.

2) Siswa

Siswa kelas VII SMP nu diajar pupujian, kudu leuwih wanoh jeung maham eusi tina pupujian. Siswa kudu daék maluruh informasi ngeunaan pupujian jeung kudu soson-soson diajar matéri pupujian, umumna diajar basa Sunda. Ku sabab, dina karya sastra téh nyangkaruk ajén-inajén anu luhung anu bisa dipaké conto dina kahirupan sapopoé.

3) Panalungtik satuluyna

Ieu panalungtikan ngeunaan pupujian nu aya di Kacamatan Cilawu Kabupaten Garut museur kana ulikan struktural jeung ajén atikan karakter. Sajaba ti éta, data dina ieu panalungtikan kurang sabab maluruh ti opat désa. Panalungtik satuluyna bisa maluruh ti sakabéh désa nu aya di ieu kacamatan, sarta bisa nyieun media pangajaran anu bisa ngirut jeung numuwuhkeun karep siswa diajar pupujian.